

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
pentru controlul constituționalității unor prevederi
din Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 "Cu privire la
statutul judecătorului" (cu modificările ulterioare)*

Nr.34 din 19.09.2002

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.137-138/24 din 10.10.2002

* * *

-----
*M.O., 2002, nr. 117-119, art. 946.

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională în componența:
Victor PUȘCAȘ - președinte
Mihai COTOROBAI - judecător
Mircea IUGA - judecător
Constantin LOZOVANU - judecător
Dumitru PULBERE - judecător
Elena SAFALERU - judecător-raportor

cu participarea grefierului Corina Popa, reprezentantului Curții Supreme de Justiție Eugenia Fistican, prim-judecător-asistent, și a reprezentantului permanent al Parlamentului la Curtea Constituțională Ion Creangă, călăuzindu-se de art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, art. 4 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 4 alin. (1) lit. a) și art. 16 alin. (1) din Codul jurisdicției constituționale, a examinat în ședință plenară publică dosarul despre controlul constituționalității unor prevederi ale art. 26 alin. (6) și art. III alin. (3) din Dispoziții finale și tranzitorii din Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 "Cu privire la statutul judecătorului".

Drept temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea Curții Supreme de Justiție, depusă la 9 noiembrie 2001, în conformitate cu art. 24 și 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 38 și 39 din Codul jurisdicției constituționale.

Prin decizia Curții Constituționale din 17 decembrie 2001 sesizarea a fost acceptată pentru examinare în fond și înscrisă în ordinea de zi.

În procesul examinării preliminare a sesizării Curtea Constituțională a solicitat puncte de vedere Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului, Ministerului Justiției, Ministerului Muncii și Protecției Sociale, Curții de Conturi, Procurorului General și Inspectoratului Fiscal Principal de Stat.

Examinând materialele dosarului, audiind informația prezentată de judecătorul-raportor și argumentele expuse de părți în ședință,

Curtea Constituțională

a constatat:

1. La 20 iulie 1995 Parlamentul a adoptat Legea nr. 544-XIII "Cu privire la statutul judecătorului" (în continuare - Legea nr. 544-XIII). Potrivit art. 26 alin. (6) din această lege, judecătorul demisionat, în dependență de vechimea în muncă în calitate de judecător, beneficia de o indemnizație lunară viageră neimpozabilă în mărime de la 80 pînă la 100 procente față de salariul mediu plătit în funcția respectivă de judecător, ținîndu-se cont de indexarea salariului.

În legătură cu punerea în aplicare a titlurilor I și II din Codul fiscal la 27 februarie 1998 Parlamentul a adoptat Legea nr. 1592-XIII,

prin care a modificat 33 de legi, inclusiv în partea ce ține de impunerea fiscală, excluzând unele dispoziții privitor la exceptarea de la plata impozitului.

Prin art. XXVIII din Legea nr. 1592-XIII din 27 februarie 1998 "Privind modificarea și completarea unor acte legislative" din art. 26 alin. (6) din Legea nr. 544-XIII s-a exclus cuvântul "neimpozabilă".

**M.O., 1998, nr. 44-46, art. 326.

Potrivit dispozițiilor art. 26 alin. (6), expus în redacția Legii nr. 429-XV din 27 iulie 2001***, indemnizația lunară viageră este supusă impozitării.

***M.O., 2001, nr. 108-109 art. 828.

Articolul III alin. (3) din Dispoziții finale și tranzitorii din Legea nr. 544-XIII prevede că sub incidența art. 26 și art. 32 ale acestei legi cad judecătorii pensionați, indiferent de data pensionării. Acestor persoane li se plătește indemnizație lunară viageră de la bugetul de stat, luându-se în considerare salariul funcției de judecător respective, suplimentul pentru gradele de calificare (dacă i-au fost stabilite) și vechimea în muncă. Plata se efectuează la ultimul loc de lucru sau la instanța de judecată în a cărei rază teritorială locuiește.

2. În sesizarea Curții Supreme de Justiție se susține că prevederile art. 26 alin. (6) (modificat) și art. III alin. (3) din Dispoziții finale și tranzitorii din Legea nr. 544-XIII contravin normelor constituționale cuprinse în art. 16 alin. (2), art. 47 alin. (1), art. 116 alin. (1) și art. 121 alin. (2) din Legea Supremă. Potrivit autorului sesizării, prevederile art. 26 alin. (6) din Legea nr. 544-XIII, conform cărora indemnizația lunară viageră este impozabilă, pun în condiții inegale judecătorii demisionați care primesc indemnizație lunară viageră față de judecătorii care primesc pensie neimpozabilă.

În sesizare se relevă de asemenea că la calcularea indemnizației lunare viagere sau, după caz, a pensiei pentru judecătorii demisionați sau pensionați până la 26 octombrie 1995, în temeiul art. III alin. (3) din Dispoziții finale și tranzitorii din Legea nr. 544-XIII, se ia în considerație nu salariul mediu al judecătorului în funcție, ci doar salariul funcției de judecător, suplimentul pentru gradul de calificare (dacă i-a fost stabilit) și vechimea în muncă.

3. În ședința plenară a Curții Constituționale reprezentantul autorului sesizării a făcut public demersul privind modificarea obiectului sesizării depuse, solicitând controlul constituționalității doar a unor prevederi ale art. 26 alin. (6) din Legea nr. 544-XIII și sistarea procesului privind controlul constituționalității art. III alin. (3) din Dispoziții finale și tranzitorii din Legea nr. 544-XIII pentru motivul că excepția de neconstituționalitate a normei contestate a fost rezolvată.

4. Examinând argumentele expuse în sesizare și raportând prevederile contestate la dispozițiile constituționale, Curtea Constituțională reține următoarele.

Potrivit art. 58, art. 130-132 din Constituție, relațiile juridice ce țin de contribuția financiară a cetățenilor la cheltuielile publice, în particular, și de formarea resurselor financiare ale statului și de stabilirea impozitelor, taxelor și a altor venituri ale bugetului public, în general, sînt reglementate prin lege.

Pornind de la normele constituționale menționate și în temeiul art.

60 alin. (1), art. 66 lit. a) și art. 72 alin.(3) lit. j) și lit. r) din Legea Supremă, organul reprezentativ suprem și legislativ, fiind abilitat să reglementeze sferile bugetară, financiar-creditară și fiscală, este în drept să stabilească atât statutul subiecților care participă la relațiile reglementate de legislația fiscală, cât și obiectul impunerii, precum și modul de stabilire și percepere a impozitelor, taxelor și a altor plăți care constituie sistemul fiscal.

Conform Concepției reformei fiscale, adoptate prin Hotărîrea Parlamentului nr. 1165-XIII la 24 aprilie 1997* (p. 5.1, 5.4, 5.4.5), sporirea echității sistemului fiscal, perfecționarea administrării fiscale, inclusiv a metodelor de percepere a impozitelor, reprezintă principii ale acestei reforme și sînt detaliate în Codul fiscal.

-----
*M.O., 1997, nr. 46-47, art.402.

Art. 6 alin. (1) din Codul fiscal** definește impozitul ca fiind o plată obligatorie cu titlu gratuit, care nu ține de efectuarea unor acțiuni determinate și concrete de către organul împuternicit sau de către persoana cu funcții de răspundere a acestuia pentru sau în raport cu contribuabilul care a achitat această plată.

**M.O., 2001, nr. 102-103, art. 814.

În contextul celor expuse, Curtea constată că consacrară pe cale constituțională a obligației fiecărui cetățean de a contribui prin impozite și taxe la cheltuielile publice și a obligației statului de a proteja interesele naționale în activitatea financiară este justificată de necesitatea asigurării certitudinii constituirii ritmice a resurselor financiare ale statului. Impozitele și taxele sînt sursa principală de venituri ale statului și constituie garanții importante ale apărării intereselor naționale pe plan financiar. Astfel, statul poate să-și onoreze obligațiile față de cetățeni numai dispunînd de resurse bugetare suficiente.

Legislația fiscală în vigoare (art. 7 din Codul fiscal) reglementează atât stabilirea, cât și modificarea și anularea impozitelor. Prin urmare, exceptarea de la impozit, conform art. 26 alin. (6) din Legea nr. 544-XIII, în redacția inițială, a indemnizației lunare viagere de care beneficiază judecătorul demisionat, precum și anularea ulterioară a acestei înlesniri, potrivit Legii nr. 1592-XIII din 27 februarie 1998 "Privind modificarea și completarea unor acte legislative", constituie prerogativa exclusivă a legiuitorului și sînt în concordanță cu dispozițiile art. 58 alin. (1) și art. 132 alin. (1) din Constituție.

Este de menționat că prin Legea nr. 1592-XIII au fost modificate în partea ce ține de excluderea înlesnirilor la plata impozitului pe venit și o serie de alte legi, inclusiv: privind protecția socială a invalizilor; privind protecția socială a persoanelor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la Cernobîl; privind reabilitarea victimelor represiunilor politice; cu privire la asigurări etc.

Curtea nu poate reține argumentele autorului sesizării, potrivit cărora dispozițiile legale ce reglementează impozitarea indemnizației lunare viagere încalcă dreptul judecătorului la asistență și protecție socială și contravin principiului independenței judecătorului.

Dreptul judecătorului demisionat de a beneficia de indemnizație lunară viageră este un drept legal, iar impozitarea sau neimpozitarea acestei surse de venit sînt de latitudinea legiuitorului. Impozitele se stabilesc expres și în mod unitar de către organele abilitate de stat,

sînt percepute ca un act de autoritate, ca o obligație, care derivă din însuși conceptul de politică fiscală a statului. Pentru cetățeanul contribuabil impozitul este, înainte de toate, o măsură restrictivă legal impusă asupra surselor sale de venit.

De menționat, că legiuitorul, prin art. 26 alin. (5) din Legea nr. 544-XIII, a lăsat la discreția exclusivă a judecătorului demisionat să opteze fie pentru pensia pentru vechime în muncă, care este neimpozabilă, fie pentru indemnizația lunară viageră impozabilă. Prin urmare, opțiunea judecătorului demisionat pentru indemnizația lunară viageră este benevolă și nu poate fi vorba despre încălcarea dreptului său la asistență și protecție socială sau a altor drepturi constituționale.

Pentru considerentele expuse Curtea Constituțională apreciază dispozițiile art. 26 alin. (6) din Legea cu privire la statutul judecătorului drept constituționale.

5. În conformitate cu art. 28 alin. (1) din Legea nr. 544-XIII, judecătorul beneficiază de salariul funcției și de suplimente pentru grad de calificare și vechime în muncă, de sporul de 50 procente față de salariul funcției, ținîndu-se cont de suplimentele pentru gradul de calificare și vechimea în muncă, pentru îndeplinirea sarcinilor de importanță majoră, de spor pentru cunoașterea a două sau mai multe limbi, una dintre care este limba de stat, dacă aceste limbi sînt utilizate în exercitarea justiției. Salariul judecătorului nu poate fi redus și se indexează în corespundere cu inflația.

Conform art. III alin. (3) din Dispoziții finale și tranzitorii din Legea nr. 544-XIII, sub incidența art. 26 și art. 32 cad judecătorii pensionați din această funcție, indiferent de data pensionării. Acestor persoane li se plătește indemnizație lunară viageră de la bugetul de stat, luîndu-se în considerare salariul funcției de judecător respective, suplimentul pentru gradele de calificare (dacă i-au fost stabilite) și vechimea în muncă.

Astfel, pentru judecătorii demisionați sau pensionați după intrarea în vigoare a Legii cu privire la statutul judecătorului (26 octombrie 1995) la calcularea indemnizației lunare viagere sau, după caz, a pensiei se iau în considerație salariul funcției și toate suplimentele prevăzute în art. 28 alin. (1) precitat, în timp ce pentru judecătorii demisionați sau pensionați pînă la 26 octombrie 1995, la calcularea pensiei sau, după caz, a indemnizației lunare viagere, conform art. III alin. (3) din Dispoziții finale și tranzitorii ale Legii cu privire la statutul judecătorului, în redacția inițială, se luau în calcul doar salariul funcției de judecător respective, suplimentul pentru gradele de calificare (dacă i-au fost stabilite) și vechimea în muncă, ceea ce contrazicea art. 16 alin. (2), art. 47 alin. (1) și art. 116 alin. (1) din Constituție, fapt ce a determinat sesizarea Curții Constituționale.

La 6 iunie 2002 Parlamentul a adoptat Legea nr. 1099-XV*, prin care a modificat Legea nr. 544-XIII, inclusiv unele prevederi din art. III alin. (3) din Dispoziții finale și tranzitorii ale acestei legi, contestate în sesizare, și a adăugat un alineat nou - alin. (4), care stipulează că persoanelor menționate la alin. (3) li se plătește indemnizație lunară viageră sau, după caz, pensie de la bugetul de stat, luîndu-se în considerare salariul lunar al judecătorului în exercițiu în funcția respectivă și suplimentele prevăzute la art. 28 alin. (1).

-----

*M.O., 2002, nr. 100-101, art. 741.

Astfel, odată cu adoptarea Legii nr. 1099-XV și modificarea art. III alin. (3) din Dispoziții finale și tranzitorii din Legea nr. 544-XIII

excepția de neconstituționalitate a normei contestate a fost rezolvată, de aceea Curtea Constituțională, în conformitate cu dispozițiile art. 60 lit. d) din Codul jurisdicției constituționale, consideră necesar a sista procesul în această parte.

Pentru considerentele expuse, conducându-se după prevederile art. 140 din Constituție, art. 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 60 lit. d), art. 62 și art. 68 din Codul jurisdicției constituționale,

Curtea Constituțională

H O T Ă R Ă Ș T E:

1. Recunoaște constituționale dispozițiile art. 26 alin. (6) din Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 "Cu privire la statutul judecătorului" în redacția Legii nr. 429-XV din 27 iulie 2001.

2. Sistează procesul pentru controlul constituționalității unor prevederi ale art. III alin. (3) din Dispoziții finale și tranzitorii din Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 "Cu privire la statutul judecătorului".

3. Prezenta Hotărîre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

Președintele
Curții Constituționale

Victor PUȘCAȘ

Chișinău, 19 septembrie 2002.
Nr. 34.

OPINIE SEPARATĂ

expusă în temeiul art. 27 alin. (5)
din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 67
din Codul jurisdicției constituționale

Prin Legea nr. 1592-XIII din 27 februarie 1998 "Privind modificarea și completarea unor acte legislative" din art. 26 alin. (6) al Legii nr. 544-XIII "Cu privire la statutul judecătorului" s-a exclus cuvîntul "neimpozabilă".

În opinia autorului sesizării, Curtea Supremă de Justiție, această modificare contravine art. 16 alin. (2), art. 47 alin. (1), art. 116 alin. (1) și art. 121 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova.

Prin Hotărîrea Curții Constituționale din 19 septembrie 2002 prevederile art. 26 alin. (6) din Legea nr. 544-XIII în ultima redacție au fost recunoscute constituționale.

Consider hotărîrea Curții în această parte drept nefondată pentru următoarele motive.

Conform teoriei generale a dreptului și actelor juridice naționale și internaționale în vigoare, nimeni nu poate fi privat de un drept dobîndit prin lege.

Prin redacția inițială a art. 26 din Legea nr. 544-XIII judecătorul demisionat beneficia de o indemnizație lunară viageră neimpozabilă, cuantumul căreia era mai mare decît pensia pentru vechimea în muncă.

Consider acest privilegiu al judecătorului demisionat pe deplin justificat, el fiind determinat atît de necesitatea asigurării principiului independenței judecătorului, consfințit prin Constituția Republicii Moldova și actele juridice internaționale, cît și de statutul înalt al acestuia în societate.

Prin eliminarea dispoziției privind neimpozitarea indemnizației lunare viagere, drept obținut prin lege pentru o activitate de o

importanță majoră pentru societate și de o exigență sporită și stipulat expres în scopul asigurării principiului independenței judecătorului, s-a adus atingere art. 116 alin. (1) și art. 121 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, care consacră un sistem de garanții juridice pentru exercitarea acestuia. Privarea judecătorului în demisie de dreptul la indemnizația lunară viageră neimpozabilă contravine și altor prevederi constituționale.

Judecător
al Curții Constituționale

Mircea IUGA

19 septembrie 2002